

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสาร เป็นกิจกรรมที่มนุษย์ในสังคมต้องใช้อยู่ตลอดเวลา เพราะโดยธรรมชาติ นั้น มนุษย์ไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ หากแต่จะต้องดำเนินชีวิตอยู่เป็นกลุ่ม เป็นสังคม มนุษย์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อที่จะถ่ายทอดข่าวสาร ความคิด ประสบการณ์ ฯลฯ ระหว่างกัน เพื่อให้การดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นไปอย่างปกติสุข ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ร่วมกันปกป้องภัยพิบัติต่าง ๆ และ สร้างความอบอุ่นทางจิตใจแก่กันและกันด้วย จากความสำคัญและความจำเป็นของการสื่อสารนี้เอง ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และการเมือง ต่างก็อาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาแทบทั้งสิ้น ซึ่งรัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญในด้านนี้อย่างมาก ถึงกับระบุเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนางานด้านการสื่อสารไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ จนกระทั่งถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔ : ๒๔๙ - ๒๕๒)

ในการสื่อสารนั้นจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องอาศัยสื่อหลายประเภท เพื่อให้งานพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับ จดหมายข่าว สไลด์ ภาพยนตร์ตลอดจนวีดีโอเทป เป็นต้น แต่การใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น มีขีดจำกัดในตัวของมันเอง อาทิ ในด้านงบประมาณในการจัดทำ คุณภาพของสื่อและความนิยมของผู้รับสาร เป็นต้น ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้นักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์จึงได้ให้ความสนใจต่อสื่อตั้งเดิมที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นชนบทที่เรียกว่า "สื่อพื้นบ้าน" ซึ่งเป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาชนบท ดังคำกล่าวของ จุมพล รอดคำดี และคณะ (๒๕๒๗ : ๑) กล่าวถึงสื่อพื้นบ้านว่า "สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่นิยมของประชาชนได้ดีกว่าสื่อสมัยใหม่และมีราคาถูกในแง่ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเป็นสื่อที่มีอยู่แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในด้านบันเทิง ดังนั้นการสอดแทรกเนื้อหาในงานพัฒนา ถ้าหากทำได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนามากที่สุด" และสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (๒๕๒๗ : ๑๔) ได้กล่าวถึงข้อดีของสื่อพื้นบ้านว่า "สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่ได้รับความนิยม

จากคนหนุ่มมากและสามารถแสดงได้บ่อย ๆ เปิดโอกาสให้คนดูมีส่วนร่วมได้มาก ตลอดจนสามารถเปิดโอกาสให้สอดแทรกข่าวสารตามที่ต้องการได้" นอกจากนี้ ศยาม พาร์มาร์ (Shyam Parmar) อ้างถึงใน จุมพล รอดคำดี และคณะ (๒๕๒๗ : ๓) กล่าวถึงข้อดีของสื่อพื้นบ้านว่า

๑. สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่ใกล้ชิดกับมวลชนทั้ง ประเทศและแสดงออกทางอารมณ์มากกว่า การให้เหตุผลในเชิงวิชาการ
๒. สื่อพื้นบ้านสามารถดัดแปลงการแสดงได้หลายรูปแบบ เพื่อสนองความต้องการในด้านการสื่อสารกับมวลชนทุกหมู่เหล่า
๓. สื่อพื้นบ้าน เป็นของท้องถิ่นและมีชีวิต สามารถสร้างความสามัคคีในกลุ่มคนฟัง หรือคนดูได้ดีกว่าสื่อมวลชนสมัยใหม่ เสียอีก
๔. สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่หาง่ายสำหรับชาวบ้าน
๕. สื่อพื้นบ้านสามารถปรับตัวเข้ากับเนื้อหาใหม่ ๆ ได้เสมอ
๖. สื่อพื้นบ้าน เป็นสิ่งที่ชื่นชอบแก่คนทุกเพศทุกวัย
๗. สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่มีราคาถูก เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนสมัยใหม่

ดังนั้นคงพอสรุปได้ว่า สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเผยแพร่ข่าวสาร การให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในชนบทได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสื่อพื้นบ้านชนิดหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจ และความนิยมจากประชาชนท้องถิ่นล้านนาเป็นอย่างมาก ถึงกับนำสื่อพื้นบ้านชนิดนี้ออกอากาศทั้งทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์อยู่เป็นประจำจนกระทั่งทุกวันนี้ นั่นก็คือ "สื่อพื้นบ้านประเภทขอ" ซึ่งเป็นสื่อพื้นบ้านที่เก่าแก่และได้รับความนิยมในหมู่ประชาชนท้องถิ่นล้านนาสืบมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีลักษณะเป็นวรรณกรรมปากเปล่าหรือวรรณกรรมมุขปาฐะ ที่ใช้ร้องเล่นในโอกาสและเทศกาลต่าง ๆ กล่าวคือเป็นการขับร้องโต้ตอบระหว่างกัน ชายหนึ่งคนกับหญิงหนึ่งคนมีดนตรีบรรเลงคลออยู่ตลอดเวลา เนื้อหามักเป็นเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการว่าจ้างให้ไปประกอบพิธีนั้น ๆ คำร้องเป็นไปตามแบบแผนที่จดจำกันมาบ้าง เป็นไปตามปฏิภาณของผู้ขอบ้าง ท่วงทำนองขอจะมีอยู่หลายทำนองด้วยกัน นอกจากนี้ยังได้มีผู้รู้หลายท่านให้ความหมายของสื่อพื้นบ้านประเภทขอไว้ดังต่อไปนี้ เช่น สิงชะ วรรณลัย (๒๕๒๔ : ๒) ได้ให้ความหมายของคำว่าขอ คือ "เพลงของล้านนาไทยใช้นำหน้าทับต่าง ๆ คำขับใดที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าขอมักมีดนตรีคลอตามไปด้วยเสมอ" สำหรับ มณี พยอมยงค์ (๒๕๒๔ : ๒๑๖) อธิบายว่า ขอ หมายถึง "การขับร้องโดยนำเอาเหตุการณ์ที่พบเห็นหรือประสบการณ์ต่าง ๆ มาขับร้อง โดยจัดทำนองให้ไพเราะมักได้จากการพรรณนาถึงความงามตามธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีและสิ่งที่ดีงามต่าง ๆ" นอกจากนี้ สุรสิงห์สำรวม นิมพะเนาวิ (๒๕๒๔ - ๒๕๒๖ : ๑๕)

ยังได้กล่าวว่า ขอ "คือการใช้ร้องอย่างหนึ่งของชาวล้านนา มีลักษณะการใช้ร้องแตกต่างจากการใช้ร้องแบบอื่น ๆ ที่สำคัญที่สุดคือจะต้องมีดนตรีประกอบเสมอ เป็นการขับร้องอาชีพรึ่งเป็นการขับร้องแบบเดี่ยวของชาวล้านนาที่จะต้องมีคณะหรือวง มีการถือครู เช่นเดียวกับศิลปะชั้นสูงอื่น ๆ โดยทั่วไป"

สรุปแล้ว ขอ หมายถึง สื่อบ้านประเภทหนึ่งของชาวล้านนา เป็นการขับร้องที่มีดนตรีประกอบ มีท่วงทำนองที่ไพเราะ บรรยายเนื้อหาตามเหตุการณ์ สถานที่และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ

ประวัติความเป็นมาของสื่อบ้านประเภทขอ

ประวัติความเป็นมาของสื่อบ้านประเภทขอ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเล่าไปตามที่จดจำกันมา มีหลักฐานพอที่จะเชื่อถือได้บ้าง ดังที่ มณี พยอมยงค์ (๒๕๒๔ : ๒๑๖ - ๒๑๘) ได้เขียนถึงประวัติความเป็นมาของสื่อบ้านประเภทขอไว้ว่า

มีพระอรหันต์องค์หนึ่งคำริที่จะสั่งสอนธรรมแก่ประชาชน จึงคิดค้นหาวิธีการที่จะทำให้ผู้ฟังสามารถจดจำเรื่องราวได้ง่าย โดยการเขียนออกมาเป็นถ้อยคำที่สัมผัสคล้องจองกัน ในทำนองเสนาะ ภายหลังประชาชนได้จดจำและนำมาร้องเล่นต่อ ๆ กันมา นอกจากนี้ยังมีเรื่องเล่าสืบกันมาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของขอว่า มีชายหนุ่มและหญิงสาวอาศัยอยู่คนละฝากฝั่งของลำห้วย หญิงสาวมักจะมานั่งรำพึงรำพันความในใจของตนที่บริเวณริมห้วยเป็นประจำ เสมอมา เป็นข้อความที่สัมผัสคล้องจองกันแล้วร้อง เป็นทำนอง เพลงด้วยเสียงที่ไพเราะจับใจ เมื่อชายหนุ่มได้ฟังก็หลงใหล โดยพยายามสรรหาถ้อยคำและใส่ทำนอง เพลง เพื่อร้องโต้ตอบหญิงสาวในเชิงทักทาย ปลอบโยนและเกี้ยวพาราสี จนกระทั่งทั้งสองมีจิตใจรักใคร่ผูกพันและอยู่ร่วมกัน เป็นสามีภรรยา อยู่มาไม่นานก็มีโจรป่ามาจับและลักตัวภรรยาไป พร้อมกับขังขังให้สามีไปหาทรัพย์คืนมาได้ตัวภรรยา ด้วยความรักภรรยาทำให้สามีต้องเดินทางออกจากป่าไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ และได้พร่ำรำพันเป็นถ้อยคำ และทำนอง เพลงถึงภรรยา ชาวบ้านที่พบเห็นได้ยินก็เกิดความสงสาร จึงให้ทานแบ่งปันข้าวปลาอาหาร และทรัพย์สิ่งของให้ รวมทั้งคำจ้ำจ้อง เพื่อให้ชายหนุ่มผู้นี้ร้อง เพลง เป็นการแลกเปลี่ยน จนชาวบ้านจดจำแล้วนำไปเลียนแบบทำนอง เพลงและใส่ เนื้อร้องใหม่จนกลายมาเป็น เพลงขอในปัจจุบัน

สื่อบ้านประเภทขอ เริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อไรไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอน แต่มีหลักฐานในวรรณกรรมลิลิตพระลอ ซึ่ง สิงขะ วรรณดัย (๒๕๒๒ : ๑) ได้สันนิษฐานไว้ว่า พระยาแสนหลวงปฏิภาณกรแห่งล้านนา ในราชสำนักสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นผู้แต่งไว้ โดยกล่าวถึงการขับขอไว้หลายแห่งด้วยกัน ปรากฏหลักฐานในวรรณกรรมลิลิตพระลอ ดังต่อไปนี้

รายบทยที่ ๓๕

ขับขอยอยศอ้าง ภาจุกษัตริย์เจ้าช้าง ขึ้นแท้ใครเทียม เทียบนา

รายบทยที่ ๓๖๔

อย่าหมองใจหนุ่มหน้า บรรทมถ้าพระลอ เพื่อจะชอกล่อมแก้ว
กล่าวแล้วสองนางนอน พี่เลี้ยงกรกอบบาท ชอกล่อมนาฏแม่ณเกล้า
นอนแม่นอน เทอญะเจ้า พี่เอ๋ยทั้งสองอ่อนนา

โคลงบทยที่ ๒๑

ขับขอยอราชเทียร	ทุกเมือง
ภาเล่าพระลอเลื่อง	ทั่วหล้า

โคลงบทยที่ ๓๗๓

สองพี่สองพี่เลี้ยง	สองขอ
ขอว่าพระลอเลื่อง	จักเต้า

โคลงบทยที่ ๓๗๔

สองชิตาหลับแล้ว	สองพระพี่เลี้ยงแก้ว
ชอกล่อมท้าวกลอยหลับ	เล่านา

คำว่า "ขอ" ที่ปรากฏในรายและโคลงดังกล่าว สิงขะ วรรณสัย สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นการขับร้อง แบบเดียวกับกับขอ ที่ขับร้องกันอยู่ในพื้นที่สังคมล้านนาปัจจุบัน

สื่อพื้นบ้านประเภทขอกับการสื่อสาร

ขอ จัดได้ว่าเป็นรูปแบบของการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง ตามการแบ่งประเภทของการสื่อสาร ทั่วไปซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๑. การสื่อสารภายในแต่ละบุคคล เป็นการสื่อสารของคน ๆ หนึ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวของตัวเอง เช่น ความคิด การพูดกับตนเองซึ่งในสื่อพื้นบ้านประเภทขอ ผู้ขอหรือช่างขอก็มักจะรำพึงรำพันกับตัวเองในขณะที่ขอ เป็นต้น

๒. การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว การสื่อสารแบบนี้มีปฏิริยาสะท้อนกลับซึ่งจะมีอิทธิพลมากในกระบวนการสื่อสาร การสื่อสารระหว่างบุคคลนี้แบ่งออกเป็น

๒.๑ การสื่อสารแบบเผชิญหน้า เช่น คนสองคนพูดคุยกัน เห็นหน้ากันหรือเป็นกลุ่มย่อยซึ่งมีตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมตัวกันในลักษณะสามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้ โดยตรง เช่น การประชุม การเรียนในชั้นเรียน เป็นต้น ซึ่งในรูปแบบของซอกก็เป็นลักษณะเช่นนี้เหมือนกัน

๒.๒ การสื่อสารระหว่างบุคคลแบบมีสื่อกลาง เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้สื่อ ซึ่งอาจจะเป็นทางจดหมาย โทรศัพท์ วิทยุติดต่อ เป็นต้น

๓. การสื่อสารมวลชน หมายถึง การส่งข่าวสารไปสู่คนจำนวนมากโดยอาศัยสื่อมวลชน ผู้รับสารของการสื่อสารมวลชน เป็นกลุ่มคนที่ไม่สามารถจำกัดจำนวนและกำหนดลักษณะของผู้รับสารได้ อาจจะอยู่ในที่ต่าง ๆ สำหรับสื่อมวลชนที่ใช้เป็นเครื่องมือ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และนิตยสาร เป็นต้น

จากการจัดประเภทการสื่อสารข้างต้นนี้ สามารถจัดได้ว่าสื่อพื้นบ้านประเภทขอเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลประเภทหนึ่ง ที่ช่วยในการจิตใจและเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนได้ดีดังเช่น โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker ๑๙๗๑ : ๒๕๒) กล่าวว่า "สื่อที่ใช้เผยแพร่ข่าวสารมีอยู่ ๒ ชนิด คือ สื่อมวลชนและสื่อบุคคล สื่อมวลชนมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้อีกก่อให้เกิดความตระหนักกับทราบเกี่ยวกับนวัตกรรม ส่วนสื่อบุคคลจะช่วยในการจิตใจให้เปลี่ยนทัศนคติและเกิดการยอมรับ" ซึ่งมีผลการวิจัยเป็นจำนวนมากต่างก็ยอมรับในแนวคิดนี้ ดังนั้นคงพอสรุปได้ว่าสื่อพื้นบ้านประเภทขอซึ่งลักษณะเป็นสื่อบุคคลด้วย น่าจะเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่ควรนำมาใช้สำหรับจิตใจชาวล้านนาในด้านการพัฒนาได้อย่างดีเยี่ยม

บทบาทของสื่อพื้นบ้านประเภทขอ

สื่อพื้นบ้านประเภทขอเป็นสื่อประเภทหนึ่ง ที่เกิดขึ้นมาคู่กับสังคมล้านนาเป็น เวลาช้านาน ช่วยเพิ่มความสนุกสนานครึกครื้นแก่งานต่าง ๆ ของชาวล้านนา เช่น งานบวชนาค งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานฉลองต่าง ๆ ถ้างานใดไม่มีขอเจ้าภาพหรือประชาชนที่มาร่วมงานก็จะมีความรู้สึกว่างานนั้นขาดความสนุกไปมาก หากต้องการให้สังคมยอมรับนับถือเจ้าภาพจะต้องหาคณะขอที่มีชื่อเสียงและขอเก่ง ๆ มาในงานนั้น มณี พยอมยงค์ (๒๕๒๔ : ๕) ปัจจุบันนี้ซอกก็ยังเป็นที่นิยมฟังกันอยู่เป็นจำนวนมากในสังคมล้านนา โดยเฉพาะตามชนบท เนื้อหาของซอกมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรม

ในงานฉลองนั้น ๆ เช่น ขอเรียกขวัญ ขอมัดมือลูกแก้ว (ผูกข้อมือเรียกขวัญภาค) ขออวยพร ขอมัดมือแต่งงาน ขอปิดเคราะห์ ขอเชิญเทวดา ขอขึ้นบ้านใหม่ ขอปอยข้าวสังข์ ฯลฯ เนื้อหาขอที่ให้ความเพลิดเพลินก็มีบ้าง เช่น ขอแ้วสาว ขอตำรายา ตลก ประเภทที่ให้ข้อคิดคติสอนใจก็จะแทรกอยู่ในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ขอถามทรัพย์ ขอถามอายุ ขอพ่อเฒ่าสอนหลาน ขอทรัพย์สี่ประการ ขอสอนลูกแก้ว ฯลฯ ส่วนเรื่องขอที่เอามาจากวรรณกรรมลายลักษณ์นั้น เกิดขึ้นในสมัยหลัง เช่น เรื่องหงส์หิน เจ้าสุวณฺณ-นางบัวคำ เป็นต้น ความยาวของขอแต่ละเรื่องแต่ละบทไม่จำกัดความยาวมักจะมีตั้งแต่ ๑๐ นาที ถึง ๒ ชั่วโมง และอาจยืดหยุ่นได้เพื่อให้เหมาะสมกับงานหรือพิธีกรรมนั้น ๆ เช่น ในการขอผูกข้อมือลูกแก้ว ถ้าขณะนั้นเจ้าภาพยังเตรียมพิธีบวชไม่เสร็จหรือพระอุปัชฌาย์ มาไม่ถึงก็ต้องยืดเวลาขอไปจนกว่าทุกอย่างจะเรียบร้อย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสื่อพื้นบ้านประเภทขอจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของชาวล้านนา มาก ทุกครั้งที่มีการฉลองหรือพิธีกรรมเกิดขึ้นจะต้องมีขอเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของงานนั้น ๆ เสมอ

ลักษณะการสื่อสารของสื่อพื้นบ้านประเภทขอ

ประชาชนที่อยู่ชนบทห่างไกล จะติดต่อสื่อสารหรือหวังพึ่งบริการจากสื่อมวลชนนั้น จะได้รับความลำบากอย่างยิ่ง เพราะมีอุปสรรคหลายประการ โอกาสที่จะได้รับข่าวสารจาก วิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์นั้นมีน้อยมาก ด้วยเหตุนี้เองสื่อพื้นบ้านจึงสามารถเข้าถึงมวลชนได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น สื่อพื้นบ้านสามารถนำสาระ ความรู้และความบันเทิงไปถ่ายทอดให้คนในท้องถิ่นห่างไกลได้รับทราบได้

ลักษณะการสื่อสารของสื่อพื้นบ้านประเภทขอก็นำจะ เปรียบเทียบกับกระบวนการสื่อสารของ ลาสเวลล์ (Lasswell ๑๙๔๘ : ๓๘)

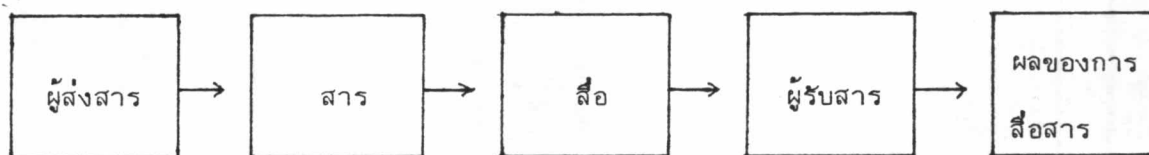
ใคร (Who)

พูดอะไร (Say What)

ผ่านสื่อใด (In Which Channel)

กับใคร (To Whom)

เกิดผลอย่างไร (With What Effects)

แผนภูมิการสื่อสารของลาสเวลล์ (LASSWELL)

แผนภูมิการสื่อสารของสื่อพื้นบ้านประเภทขอ

๑. ผู้ส่งสาร (Source) ได้แก่ ผู้ต้องการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการพัฒนาไปสู่ประชาชนโดยอาศัยการส่งผ่านหัวหน้าคณะและผู้ชมหรือช่างขอ ซึ่งผู้ขอหรือช่างขอในคณะหนึ่ง ๆ จะมีช่างขออย่างน้อยสองคน คือ ช่างขอฝ่ายชายหนึ่งคนและช่างขอฝ่ายหญิงหนึ่งคน ถ้าเป็นละครขอ ก็จะมีมากกว่านี้ โดยทั่วไปช่างขอที่จะขอด้วยกันนั้นจะต้องเคยขอด้วยกันหรือเคยประคارมกันมาก่อน ช่างขอที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีและจะต้องเป็นผู้ที่มีโวหารดีมีปฏิภาณไหวพริบดี มีความรู้ในระเบียบประเพณีของล้านนาเป็นอย่างดี จึงจะได้รับความนิยมจากผู้ฟัง นอกจากนี้ มณีพยอมยงค์ (๒๕๒๕ : ๔๕) ยังกล่าวอีกว่าช่างขอนั้นจะต้องมีเสียงเล็กแหลมเพราะถ้าหากว่ามีเสียงต่ำหรือเสียงทุ้มขณะที่ขอจะถูกเสียงบี และเสียงชิงกลมเสียงทำให้ไม่น่าฟัง

การแต่งกายของช่างขอ โดยทั่วไปช่างขอจะแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองของล้านนา ฝ่ายชายจะสวมเสื้อขาวคอ (กางเกงขาก๊วยที่ทำด้วยผ้าหม้อฮ่อม) และ เสื้อหม้อฮ่อมมีผ้าขาวม้าคาดไว้ที่เอว ฝ่ายหญิงจะสวมผ้าซิ่นหรือผ้าถุงพื้นเมือง สวมเสื้อแขนกระบอกและตัดดอกไม้ ถ้าหากเป็นละครขอเนื้อเรื่องสมัยใหม่ก็จะแต่งกายตามเนื้อหาเรื่องนั้น ๆ

การฝึกหัดขอ เมื่อช่างขอคนใดมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ผู้ที่มีความสนใจที่จะเป็นช่างขอก็จะสมัครเป็นลูกศิษย์เพื่อให้ครูขอถ่ายทอดความรู้ให้ จากนั้นจะต้องติดตามคณะขอไปแสดงยังที่ต่าง ๆ อาจจะต้องใช้เวลาเป็นปีหรือมากกว่านั้นก็ได้ จนกระทั่งเกิดความเคยชินกับบททำนองและจังหวะ ตลอดจนจนสามารถค้นบทขับได้โดยไม่ต้องติดขัด รู้จักการใช้คำพังเพย สุภาษิต ใช้คำ

เปรียบเทียบและคำหยอกล้อต่าง ๆ ได้ ครูซอกก็จะให้ทดลองขอเป็นตัวประกอบไปพลง ๆ ก่อน จนกระทั่งเก่งและได้เป็นช่างขอในที่สุด การฝึกหัดขอในระยะหลังเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือผู้ที่อยากจะเรียนขอต้องเสียค่ายกครูหรือขันตั้ง เป็นเงินสามสิบสองบาท พร้อมกับดอกไม้ ธูปเทียน หมาก พลู สุรา ไก่ต้ม กล้วย มะพร้าว ผ้าขาว ผ้าแดง (ครูบางคนอาจจะใช้สิ่งของแตกต่างกันไปบ้างเพียงเล็กน้อย) และผู้ที่เรียนขอจะอาศัยอยู่ที่บ้านของครูขอเลย โดยครูจะให้ห้องบพชัษตายตัว เช่น บพชอขึ้นบ้านใหม่ บพชอปอยข้าวสังข์ ฯลฯ จนกว่าจะแม่นยำทั้งเนื้อร้อง และทำนองจนเกิดความชำนาญ ส่วนระยะเวลาในการฝึกหัดขอจะยาวนานแค่ไหนขึ้นอยู่กับพรสวรรค์ของแต่ละคน ในการขอแต่ละครั้ง เมื่อถึง เวลาทำการขอ ช่างปี่หรือนักดนตรีจะล้อมช่างขอเป็นรูปครึ่งวงกลมและมีลำดับขั้นตอนการแสดงดังนี้

- ก. โหมโรง โดยช่างปี่หรือนักดนตรีจะบรรเลงทำนองต่าง ๆ เช่น เพลงฤาษีหลงถ้ำ เพลงแห่่งหลวง เพลงมอญรำดาบ ฯลฯ
- ข. ไหว้ครู ในระหว่างที่ช่างปี่บรรเลง เพลงโหมโรงอยู่นั้น หัวหน้าคณะจะทำหน้าที่นำช่างขอไหว้ครูเพื่อขอขมาลาโทษครู ตลอดจนการแสดงความเคารพนับถือครูผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้
- ค. เกริ่น ช่างซอกก็จะเกริ่น เกี่ยวกับงานที่มาขอ เชิญเทวดาอารักษ์มาปกปักรักษา ปัดเคราะห์ ปัดโศกตลอดจนอวยพร เจ้าภาพและผู้ชม
- ง. โต้คารม ระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง โดยฝ่ายชายจะเป็นผู้เริ่มก่อนแล้วจึงให้ฝ่ายหญิงโต้คารมแกสลับกันไปจนกว่าจะจบ
- จ. เนื้อหา จะขอเกี่ยวกับงานที่มาแสดงและจะสอดแทรกด้วยคติสอนใจต่าง ๆ เช่น งานบวชนาคก็จะขอเกี่ยวกับคุณค่าของน้ำนมแม่หรือพระคุณของแม่ งานปอยข้าวสังข์ก็จะขอเกี่ยวกับการเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย โดยเฉพาะการตายก็จะขอว่าการตายมีหลายแบบ เช่น ตายร้อน ตายเย็น ตายสูง ตายต่ำ เป็นต้น
- ฉ. ตอนจบหรือตอนจากลา จะเป็นการจากลาเจ้าภาพหรือผู้ชม ในบางงานจะจบด้วยการขอเก็บนก โดยพรรณาถึงความงามของป่าดงพงพีและขมนก ชมไม้ เป็นการสิ้นสุดการขอแต่ละครั้ง (มี ใจสวน, สัมภาษณ์)

สิ่งที่ขาดไม่ได้ในการขอแต่ละครั้งก็คือเครื่องดนตรี จะใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนา ซึ่ง
 ภูมิ ลจันทร์หอม (๒๕๒๓ : ๒ - ๓) ได้กล่าวไว้ดังนี้

ปี เป็นเครื่องเป่าลั่นเดี่ยว ตัวปีทำด้วยไม้รวกชนิดหนึ่ง ลั่นทำด้วยโลหะ เวลาเป่า
ผู้เป่าซึ่งเรียกว่า "ช่างปี" จะอมด้านที่มีลั่นไว้ในกระพุ้งปากใช้นิ้วมือทั้งสองข้างปิดเปิดรูบังคับ
เสียง เช่นเดียวกับการเป่าขลุ่ย ปีสามารถทำเสียงได้ทั้งเป่าและดูดเพื่อทำให้เสียงติดต่อกันไม่
ขาดระยะ ในการขอแต่ละครั้ง ปีจะเป็นเครื่องดนตรีหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดเชียงใหม่
และจังหวัดแพร่ ปีจะมีเป็นชุดเรียกว่า "จุม" มีจำนวน ๓ - ๕ เลา มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันดังนี้

- ปีจุม ๓ หรือ ปี ๓ เลา ประกอบด้วย ปีแม่ ปีกกลาง ปีก้อย
- ปีจุม ๔ หรือ ปี ๔ เลา ประกอบด้วย ปีแม่ ปีกกลาง ปีกกลาง และปีก้อย
- ปีจุม ๕ หรือ ปี ๕ เลา ประกอบด้วย ปีแม่ ปีกกลาง ปีกกลาง ปีก้อยและสะล้อ

"ปีแม่" หรือ "ปีเก้า" เป็นปีที่มีขนาดโตและยาวกว่าปีชนิดอื่น ๆ ยาวประมาณ ๗๕
เซนติเมตร มีเสียงทุ้มกังวานสามารถคุมเสียงไว้ทั้งหมด

"ปีกกลาง" มีขนาดสั้นกว่าปีแม่ ยาวประมาณ ๕๐ เซนติเมตร มีระดับเสียงปานกลาง
มีความสำคัญในการรักษาระดับเสียงให้คงที่

"ปีก้อย" มีขนาดสั้นกว่าปีกกลาง ยาวประมาณ ๓๕ เซนติเมตร มีเสียงค่อนข้างเล็ก

"ปีตัด" มีความยาวประมาณ ๒๕ เซนติเมตร สำหรับใช้เป็นเสียงตัดระหว่างปีแม่กับปี
กลาง สอดแทรกอยู่ระหว่างเสียงใหญ่กับเสียงเล็กผสมเสียงเข้ากันอย่างพอดี ส่วนใหญ่ในการขอ
มักนิยมใช้ปีจุม ๔ หรือ ปี ๔ เลา

ซิง เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีด มีรูปร่างคล้ายกีตาร์มีสาย ๒ คู่ หรือ ๔ สาย ประกอบ
ด้วย ซิงหลวง ซิงกลาง ซิงน้อย บางครั้งนิยมเรียกว่าป็นหรือพิณในภาคกลางในขณะหนึ่ง ๆ จะใช้
ซิงประกอบประมาณ ๑ - ๓ ตัว

สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีประเภทสีมีลักษณะคล้ายซออุ้ของภาคกลางแต่มีขนาดเล็กกว่า
ทำด้วยกะลามะพร้าว มี ๓ สาย เชียงใหม่นิยมเรียกว่า ทะล้อ ซึ่งสะล้อนี้จะนิยมใช้ประกอบการ
ขอเฉพาะแถบจังหวัดแพร่และจังหวัดน่านเป็นส่วนใหญ่

จะเห็นได้ว่าการขอแต่ละครั้งนั้นนักพัฒนาสามารถขอร้องให้ช่างซอสอดแทรกเนื้อหา
เกี่ยวกับการพัฒนาได้ทุกขั้นตอน โดยเฉพาะช่างซอที่มีปฏิภาณและไหวพริบดี

๒. สาร (Message) ได้แก่บทขอและบทเจรจา โดยที่ผู้ที่ต้องการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับงานด้านการพัฒนา จะต้องนำเนื้อหาที่ต้องการเผยแพร่นั้นไปให้แก่คณะขอหรือช่างขอ ซึ่งผู้แสดงจะใช้ทักษะของการเป็นนักแสดงปรับเนื้อหาให้เข้ากับบทและทำนอง ในบทขอนั้นจะมีชื่อ เรียกตาม เนื้อหาแตกต่างกันไป เท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เช่น

ขอทรัพย์สินประการ	ขอดาบยี่สิบสี่	ขอขึ้นบ้านใหม่
ขอความดีประการ	ขอแม่พระของลูก	ขอมัดมือลูกแก้ว
ขอถามทรัพย์สินบ้าง	ขอไถ่ปล่อยตัว	ขอถามอายุ
ขอเวสสันดรชาดก	ขอแอมวสา	ขอแต่งงาน
ขอศิลปะ	ขอตำนานสงคราม	ขอพัฒนาการเกษตร

ฯลฯ

ทำนองขอ บางท่านเรียกว่า "ทาง" เพราะมีการเพี้ยนหรือหลีกกัน เพียงเล็กน้อยเท่านั้น คนที่เริ่มฟังขอใหม่ ๆ จะไม่สามารถจับได้ว่าเป็นทำนองอะไร แต่อย่างไรก็ตามบางทำนองก็แตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน ในการขอแต่ละครั้งมักจะมีการเปลี่ยนทำนองระหว่างเรื่องนั้น ๆ จะไม่มีการขอครั้งใดที่ใช้ทำนองเดียวจนจบเรื่อง การเปลี่ยนทำนองมักจะกำหนด โดยเสียงปี ฆ้อง จันทร์ทอม (๒๕๒๓ : ๕) ทำนองขอที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ ทำนองขึ้นเสียงใหม่ ทำนองจะปู้หรือชาวปู้ ทำนองละม้ายเสียงแสนหรือตั้งเสียงใหม่ ทำนองเพลงอื้อ ทำนองเพลงเงี้ยว ทำนองปิ่นฝ้าย ทำนองพม่า ทำนองล่องน่านและทำนองขยันหรือเยื่อน นอกจากนี้ยังมีทำนองอื่น ๆ อีกแต่ไม่เป็นที่นิยมของผู้ชมมากนัก เช่น ทำนองเงี้ยวลา ทำนองเงี้ยวเชียงตุง ทำนองสายเลี้ยวเดื่อย ทำนองคาคเมืองน่าน เป็นต้น

โดยลักษณะธรรมชาติของบทขอหรือเนื้อหาของขอนั้นจะแฝงไว้ด้วย ความรู้ ข้อคิด คติธรรม ความเชื่อ ตลอดจนสะท้อนภาพชีวิตในสังคมล้านนา ดังเช่นในอดีตชาวล้านนาไม่มีแหล่งเผยแพร่ข่าวสารเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด หรือถ่ายทอดข่าวสารแก่ประชาชนก็ได้อาศัยสื่อพื้นบ้าน ประเภทขอเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสาร เช่น ระยะเวลาที่เกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ชาวบ้านมีการเรียกร้องให้เป็นพันธมิตรกับประเทศญี่ปุ่น ดังปรากฏในบทขอดังนี้ (ตา ค้างเงี้ยว, สัมภาษณ์)

...สาธุโน มะโอกาบซ็อน บ้านเมืองเฮาเป็นอันฮอนไหม้ ฝรั่งเศสกิด
 ยำเข้ามาไกล ญี่นกับไทยออกรบ เจียงใหม่จอมทอง เก็บกันขึ้นรด จักไปต่อสู้สงคราม
 จ่วยกันแต่แต่ เอากันเป็นกัน อย่าไปกั้วมัน ไอ้ดังใหญ่ไซ้ ไอ้ชาติดำขาว คำจำวจ์โก้
 ไอ้พระอิติโหเชื้อยักซ์ บ่กินบ่ทาน บ่หาญเข้าวัด บ่ส่งข้าววันเพ็ง บัดเดียวเดี๋ยวนี้ มันมา
 ช่มเหง บ่รู้จักเอง ชาติพริกแก่นแต่ มันอยู่ที่ไหน เหมือนนกหมาแห้ มาข้าวแล ๑ บ่ยัง
 ไอ้ชาติดำขาว หมุยคางช่มช้ำม บ่กั้วเป็นดินทา ไอ้ชาติดังไซ้ รุโล่งดังขาว สุเป็น
 ฎลาว ภาษาต่างห้อง ฯ...

อธิบายศัพท์

จ่วย - ช่วยเหลือ	กั้ว - ก้าว	วันเพ็ง - วันเพ็ญ
ดำ - ตา	บ่ยัง - ไม่หยุด	พริกแก่นแต่ - พริกขี้หนู
หมุยคาง - เครา	ดังไซ้ - จมูกโต้ง	

ในบทขอยังถ่ายทอดให้เห็นสภาพสังคม เช่น ความทุกข์ยากของบุคคลบางกลุ่มในสังคม
 ล้านนา ดังบทขอที่ว่า (ทา วิมานทอง, สัมภาษณ์)

...แสนทุกข์โศก ข้าวสุกบ่มี น้ำพริกก็มี บ่มีสังจำ ไซ้ขอที่ไหน บ่ได้สักชิ้น
 เอามาจิลำน้ำพริก มาจิดหัวใจ ห่อเจ้าชีวิต ปอบยั้นหื้อบ่ทาน ทุกข์ยากล้ำ บ่มีข้าวของ
 เหมือนแหลบอง บ่มีลูกสร้อย ฯ...

อธิบายศัพท์

บ่มีสังจำ - ไม่มีอะไรจิ้ม	บั้น - ก้อน	จ - จิ้ม
จิด - แปลก	หื้อ - ให้	
แหลบอง (แห - ละ - บอง) - แหที่มีปากเล็ก ๆ สำหรับใช้จับปลาน้ำตื้น		

ในบางครั้ง เมื่อบุคคลรู้สึกว่าคุณเองกำลังถูกกดขี่ข่มเหงจากระเบียบกฎเกณฑ์หรืออำนาจ
 ต่าง ๆ ก็มักจะต่อสู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามสัญชาตญาณของคน รูปแบบของการต่อสู้ก็อาจจะใช้สื่อพื้น
 บ้านเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้สึกถึงเหตุแห่งความไม่พอใจนั้น ๆ นำมาแต่งเป็นนิทานตลกหรือ
 บทขอเพื่อระบายความกดดันเหล่านั้น ดังเช่น ตัวอย่างการต่อสู้ด้วยการถอยหนีเพื่อต่อต้านการเก็บ

ภาษาในยุควาณิชยาน (ยุคเก็บค่าแรงแทนเกณฑ์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๓ - ๒๔๖๐) สุรสิงห์ สำนวน
ฉิมพะเนาวิ (๒๕๒๓ : ๕๔ - ๖๓) ดั่งบทขอที่ว่า

...ทุกข์ยากเหลือเกิน บ่มีเงินออกสืบาท เอาจัวล้อไปลาก เอาข้าวไปล่ง
ไปลาง ข่างเบ็นตีอินดูจัวผู้แก้วกับจัวหงาน มันบ่ได้กินหญ้าอ้อมเจ้ามันโขด ก็เอาไม้แล้มา
บุบมาตี ขนมันพอย่าพอยี ว่าจัวบ่ตีกินหญ้า หนีไปเมืองพาน ไปทางข้าวหนาปลาถูก เอา
หลานเอาลูก ออกจากบ้านเมืองไป ไปอยู่เจียงใหม่ แล้งคบหยังมาทุกซอกทุกซัใจ ค้า
ขายขันโต บ่มีกำไรสักอย่าง อือ อือ อือ ปลาลัมปลาจ่อม ฯ...

อธิบายศัพท์

เงินออก - จ่ายเงิน (ค่าภาษี)	จัวผู้ - ราวตัวผู้
ไปลาง - ไปเป็นประกัน	อินดู - เอ็นดู, สงสาร
โขด - โกรธ	ไม้แล้ - ไม้เรียว
แล้งคบ - ยี่งคลุกคลีด้วย	

๓. สื่อ (Channel) ได้แก่ช่างขอและบุคคลที่มาร่วมฟังขอ ในสังคมล้านนามีคณะขอ
ต่าง ๆ มากมายที่ได้รับความนิยมอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ ได้แก่ คณะศรีสมเพชร ๑ คณะศรีสมเพชร ๒
คณะศรีสมเพชรน้องใหม่ คณะลูกแม่ปิง คณะจันทร์สมสายธารา คณะลูกเอื้องเมืองเหนือ คณะแก้ว -
ต๋วม เป็นต้น

การขอของชาวบ้านล้านนาแต่เดิมนั้นจะขอในยามพักผ่อนหลังจากเสร็จงานหรือโอกาส
พบปะสังสรรค์ และในงานเทศกาลต่าง ๆ เท่านั้น แต่ในปัจจุบันโอกาสที่จะขอก็กว้างขวางขึ้นตาม
ที่ ผุทธ เดชคำรน (๒๕๒๐ : ๗) ได้สรุปโอกาสที่ขอไว้ดังนี้

- ก. ขอในโอกาสพบปะสังสรรค์กัน เพื่อความสนุกสนานแสดงความสนิทสนมรื่นเริง
บันเทิงใจร่วมกัน แสดงความสามัคคีกัน เหมือนกับการร้องรำทำเพลงทั่ว ๆ ไป
- ข. ขอในงานหรือเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานกฐิน งานบิหมี่ งานเข้าพรรษาและอื่น ๆ
- ค. ขอเมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานศพ งาน

บวชนาค ฯลฯ

ง. ขอเพื่อการแข่งขัน เช่น การจัดประกวดคณะขอเพื่อเป็นตัวแทนในการชิงรางวัลต่าง ๆ

จ. ขอเพื่อทำการชดเชย เพื่อออกจำหน่ายหรือเพื่อส่งไปออกอากาศตามสถานีวิทยุและโทรทัศน์

การขอมักจะจัดขึ้นตามวัดหรือบ้าน หากสถานที่คับแคบอาจจะจัดสถานที่แสดงไว้ที่อื่นต่างหากโดยการสร้างผามขอหรือเวที โดยการยกฐานให้สูงกว่าพื้นดินประมาณ ๓ คอก หรืออาจจะสูงกว่านั้นก็ได้ใช้เสา ๔ ต้น ขนาดของความกว้างพอที่จะให้คณะขอทั้งคณะนั่งล้อมวงได้ประมาณ ๗ - ๑๐ คน ไม่มีการตกแต่งเวทีและฉากแต่อย่างใด บางแห่งอาจจะทำผามขอโดยใช้ไม้คานวางกับพื้นดินแล้วใช้ไม้กระดานปูพื้น ใช้เสา ๔ ต้น เพื่อทำหลังคาเป็นรูปเพิงหมาแหงน

ในปัจจุบันนี้ช่างขอคณะต่าง ๆ ได้ทำการบันทึกเทปออกจำหน่ายและยังนำเทปบันทึกขอไปออกอากาศตามสถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุกระจายเสียงในเขตพื้นที่ภาคเหนือ อันได้แก่สถานีโทรทัศน์ช่องแปดของกรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดลำปาง ได้นำขอออกอากาศทุกวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๘.๓๐ น. - ๑๐.๐๐ น.

สถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศ (ทอ.) ตั้งอยู่ที่กองบิน ๔๑ สนามบินเชียงใหม่ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ระบบ A.M. ความถี่ ๑๓๒๑ กิโลเฮิรท์ซ์ กำลังส่ง ๑ กิโลวัตต์ ได้นำขอออกอากาศตั้งแต่ วันจันทร์ - วันเสาร์ เวลา ๘.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๐.๐๐ น. และเวลา ๑๔.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๔.๓๐ น.

สถานีวิทยุกระจายเสียงวิทยุประจำถิ่น (วปถ.๒) ตั้งอยู่ที่ค่ายกำวิไล ถนนกองทราย ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ระบบ A.M. ความถี่ ๗๓๔ กิโลเฮิรท์ซ์ กำลังส่ง ๑ กิโลวัตต์ ได้นำขอออกอากาศตั้งแต่ วันจันทร์ - วันเสาร์ เวลา ๘.๓๐ น. ถึงเวลา ๑๐.๐๐ น. และเวลา ๑๔.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๔.๓๐ น.

๔. ผู้รับสาร (Receiver) ได้แก่ผู้ชมการแสดงสดบนเวที ซึ่งพอจะแบ่งตามกลุ่มความสนใจได้ดังนี้

๔.๑ กลุ่มผู้ฟังที่สนใจเพื่อการศึกษา บุคคลเหล่านี้จะติดตามคณะขอที่ไปแสดงตามสถานที่ต่าง ๆ จะทำการบันทึกภาพ บันทึกเทปตั้งแต่เริ่มต้นการแสดงจนจบสิ้นการแสดง รวมทั้งจะสัมภาษณ์ช่างขอด้วย

๔.๒ กลุ่มผู้ฟังที่สนใจฟัง เพราะความชอบและซาบซึ้ง ผู้ขอหรือช่างขอและบทขอ กลุ่มนี้จะฟังขอด้วยความตั้งใจ จะติดตามรายการขอทั้งทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์และการแสดงสดบนเวที บุคคลกลุ่มนี้จะสามารถจดจำเรื่องราว และรูปแบบการขอบางตอนได้เป็นอย่างดี ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลระดับผู้นำของครอบครัวและมักจะนำเอาข่าวสารที่ปรากฏในเนื้อหาของขอ ไปถ่ายทอดเผยแพร่แก่บุคคลในครอบครัวอีกทอดหนึ่ง

๔.๓ กลุ่มผู้ฟังที่สนใจฟังขอเพื่อความสนุกสนานแต่เพียงอย่างเดียว ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย กลุ่มนี้จะฟังบ้างไม่ฟังบ้าง เพียงแต่ขอให้ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการฟังขอ แต่ช่างขอก็มีกลวิธีในการเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังกลุ่มนี้ได้

จะเห็นได้ว่าการฟังขอที่แสดงสดบนเวทีแต่ละครั้ง จะประกอบด้วยบุคคลประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว บุคคลเหล่านี้จะนำข่าวสารที่ได้รับจากการฟังขอไปถ่ายทอดให้แก่บุคคลที่ใกล้เคียงได้รับทราบอีกทอดหนึ่ง ซึ่งจำนวนผู้ฟังขอแต่ละครั้งของการแสดงสดบนเวทีจะมีประมาณ ๑๐๐ - ๓๐๐ คน ถ้านับรวมการนำข่าวสารไปถ่ายทอดแล้ว บุคคลที่ได้รับข่าวสารจากขอแต่ละครั้งอาจจะมีจำนวนถึง ๑๐๐๐ คน แต่ถ้ารับฟังจากสถานีวิทยุและโทรทัศน์ก็จะมีจำนวนมากกว่านี้

๕. ผล (Effect) หมายถึง ผลที่ผู้ฟังได้รับจากการฟังสื่อพื้นบ้านประเภทขอได้แก่ ความสนุกสนาน ความรู้ และข้อคิดหรือคติสอนใจต่าง ๆ ซึ่งสื่อเหล่านี้จะถ่ายทอดออกมาในการแสดงขอและเนื้อหาของขอ เพราะในบทขอนั้นจะมีบทต่าง ๆ แฝงอยู่มากมาย เช่น บทรัก บทงาม บทตลก บทคำ และบทสอนหรือบทให้คติสอนใจ ฯลฯ จากเนื้อหาของขอดังกล่าวย่อมมีผลสะท้อนให้ผู้ฟังได้รับข้อคิดและอารมณ์ร่วมไปกับบทขอเหล่านั้นด้วย เช่น

บทรัก

...ข้าฮักพราพร้อมแก้ม ดั่ง หู ตา กิริยาวาจำข้าก็ฮักพราพร้อม ฮักตั้งแต่น่องไม้ดขึ้นแผวกันหลัง ข้าก็ฮักสะบะว่าแก้ม คำ ฮูตั้ง กำเจ้าแม่กำ ฮักตั้งของสำคัญ เอาไว้แบ่งละอ่อน...

อธิบายศัพท์

ฮัก - รัก	ไม้ดแผว - ถึง, รวมทั้ง
ดั่ง, ฮูตั้ง - จมูก	สะบะ - มากมาย
แบ่ง - ทำ	ละอ่อน - เด็ก

บทงาม

...ถึงญาติพี่น้องมากมวลมี เขาก็มาแบ่งขันบายศรี หยิบเอานมแมวดีเดียว
ยอด จูจอดไว้เหนือขัน ประดับด้วยบุปผาและมาลาหลายชั้นหลายสิ่ง หอมรยั้งละเมอ
วอน ปกแซมซอนหลายซาด ปกซอนกาบายศรี มีทั้งดอกจำปีและกาแกด เสาวรสแสด
หอมไกล มีทั้งดอกเกียงพายไย...

อธิบายศัพท์

ดอกกาแกด - ดอกปาหนันแต่มีขนาดเล็กกว่าและสีของดอกจะ เป็นสีเหลืองอ่อน

ดอกเกียง - ดอกปาหนัน

บทตลก

...ชาวบ้านอีนายมันตั้งง่าขนาด อ้ายบ่ใจประมาณ บ่ชู้ชื้อหยังปีแล้ว
นายอำเภอไปประชุมบ้านมัน เอรอดจิบหลวงไปจอดในวัด ปากันมาผ่อเป็นนิกเป็นหนา
อู้ว่าแมงหยังจาดำยังบ่พับ สีตีนมันกิมนแต่กันมันตั้ง หาว่าเต่ายักษ์ลงมากินคน ตกบั้นอื่ค้ำ
มันหันใส่ก้ำเดียว มันฟัง เบี้ยเกี้ยวไปเกี้ยวหญาสองก้ำ ลูกมันได้น้ำคูแม่มันได้น้ำบวย
ตักเอาน้ำมาดวย หื้อรถกินว่าอัน ฟังเขาเสียงกันว่าเป็นคิงเป็นฮา ว่าแมงหยังจาบ่กิน
ข้าวบ่กินน้ำ...

อธิบายศัพท์

ง่าว - โง่

บ่ชู้ - ไม่รู้

ผ่อ - ดู, มอง

ฟัง - รีบ

ก้ำ - ถือ, จับ

เกี้ยว - เคี้ยว

น้ำคู - ถังน้ำ

น้ำบวย - กระบวยตักน้ำ

แมง - แมลง

บทคำ

...คนอื่นมันก็ตึงมีป่าเลอะ ไผจะไปเซอะเอาอ้ายมาเป็นผัว อ้ายทองอิน
ง่าวอย่างกับควายกับวัว จะมาเป็นผัวขำบ่เอาเตื่อ ขำเป็นแม่ยิง ขำเป็นตีอ้อมตีเปื่อ
บ่าเหลือเมิน ๆ หันกันเตื่อ สลิดเป็นตีจ้ง สลิดมันตึงบ่ตี สลิดหน้าเหมือนวอก แต่งมา
นั่งขดเข้าขดออก มาแบ่งหน้าเหลื่อมหน้าลอก มาเหมือนกับวอกได้หัวบ่าแต่ง ไคร่ยก
ตีนตั่งแอง ๆ เอาจนเอาลากเอาเมื่อ...

อธิบายศัพท์

ป่าเลอะ - มาก	เซอะ, ง่าว - โง่
เมิน ๆ - นาน ๆ	หันกันเตื่อ - เห็นกันครั้งหนึ่ง
สลิด - ความประพฤติ	นั่งขดเข้าขดออก - นั่งขยับเข้าขยับออก
บ่าแต่ง - แต่งกวาง	หน้าเหลื่อมหน้าลอก - หน้าเป็น
ตั่งแอง - กระทีบแรง ๆ	เอาลากเอาเมื่อ - เคล็ดขอก

บทสอนศีลธรรม จะสอนทั้งศีลห้า และศีลสิบ เช่น บทสอนศีลห้า

...เขาถูกชาวพุทธ ต้องเอาศีลห้าเข้ามาประกอบอยู่กับตัว ถ้าอ้ายเขาจะมา
เป็นผัว หื้อตัวอ้ายต้องมีศีลห้า คือ ปาณา อะตินา กำเม มุสา สุรา อันนี้แล้วกาหื้ออ้าย
ค้อยจำจื่อไว้ บัดนี้ส้มอญน้องได้จักโขบอกหื้ออ้ายฟัง...

ฯลฯ

นอกจากนี้ในบทขอหรือเนื้อหาของสี่พันบ้านประเภทขอ ยังได้แทรกข้อคิดที่เป็นคำสอน
หรือจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้เป็นคติเตือนใจแก่ผู้ฟัง เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต เช่น
ในบทขอเรื่อง คนเผ่าสี่จำพวก ซึ่งแฝงจริยธรรมทางด้านความอดทนพยายาม โดยสอนให้คนมี
ความมานะพยายาม เปรียบเทียบกับความพยายามของนกไ้วว่า นกตัวเล็กนิดเดียวยังรู้จักสร้างรัง
ให้เป็นของตนเอง ดังนั้นคนเราเกิดมาแล้วถึงแม้จะไม่ร่ำรวยแต่จะต้องเป็นคนมีความคิด มีความ
มานะพยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อุบัติขึ้นในชีวิตพร้อมทั้งให้ข้อคิดว่า "ความพยายามอยู่ที่ไหน ความ
สำเร็จอยู่ที่นั่น" ดังบทขอที่ว่า

...คนเขาเกิดมาในโลกจะต้องได้สร้าง เคหะสถาน นกน้อยยังรู้แปงฮาง
ยังมีคัมภีร์เอาไว้เป็นที่อยู่ บางตัวเมฆาเนจรคำมันจะนอนจับคอนเป็นหมู่เมื่อเทียบ
ไฟมันจะแปงฮางอยู่ เหมือนคนบ่มีกับยาง ถึงเขาจะต้องนี่กอนาคตลูกหลาน ความมานะ
และความพยายาม เขาเขียนมัดจะต้องเขียนแก้ สมัยบ่าเดี๋ยวยิ่งเขาเมาอ่อนแอ มันตั้ง
บ่บ่อกันแต่ จิมแล่นอง ความพยายามอยู่ไหน ความสำเร็จมีหั้น กอนปากว่าอย่างอันชะ
แนมว่าใจดำ...

อธิบายศัพท์

ฮู้แปงฮาง - รู้จักสร้างรัง	กำกิด - ความคิด
สมัยบ่าเดี๋ยว - สมัยปัจจุบัน	บ่บ่อกัน - ไม่เพียงพอ
ชะแนม - ขอให้	

ในบทขอเรื่อง เตใจ - ยาโม ของคณะสายธารา จังหวัดเชียงใหม่ก็ได้แทรกจริยธรรม
ทางด้านความเมตตากรุณาในเนื้อเรื่องซึ่งมีอยู่ว่า มีสามีภรรยาคู่หนึ่งตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกันจะมีเรื่อง
ที่ต้องทะเลาะกันอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากฝ่ายภรรยา นั้น เป็นคนที่ไม่มีเหตุผล ใจดำ อารมณ์ร้าย ฯลฯ
ทำให้เพื่อนบ้านเกิดความสงสารฝ่ายสามีเป็นอันมากจึงชวนสามีให้แยกทางกับภรรยาและให้ไปอยู่กับ
เพื่อนบ้านดังบทขอที่ว่า

...มาเตอะ ๆ เขามาอยู่ด้วยกัน เขาอินดูสงสารเป็นล้ามาอยู่ด้วยกันในจง
ในบ้าน ผ่อเสื่อจนบ่มีสิ เสื่อปุดเสื่อหวาก ผ่อที่ไหนบ่บ่อดับงาม บ่มีศกดีบ่มีศรี จนบ่อด่าบ่
ต่าง กอนว่าบ่ตวยใจกัน เบนบาบ่เนนกรรมมาตวยตัวเจ้า เมียของเสี้ยวเนนคนใจดำ
ใจจิต บ่บ่เอาอกเอาใจ บ่บ่ตามใจทางลูกทางผัวพ่อง บ่ใจจะจำให้ละขว้างกัน ข้า
เจ้าสงสารเงินล้า...

อธิบายศัพท์

มาเตอะ - มาเกิด	ตวยกัน - ด้วยกัน
ผ่อ - อุ	เสื่อปุดเสื่อหวาก - เสื่อผ้าขาด
ตวยใจ - ตามใจ	เสี้ยว - เพื่อน
บ่ใจจะจำ - ไม่ได้บังคับ	สงสารเงินล้า - สงสารมาก

สื่อพื้นบ้านประเภทขอกับการพัฒนาจริยธรรม

เมื่อพิจารณาถึงสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน จะพบได้ว่าการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางประชากร ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ รูปแบบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะออกมาในรูปของวัตถุ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความเจริญทางด้านจริยธรรมนั้นนับว่าห่างไกลกันมาก เมื่อมีความเจริญทางด้านวัตถุและจริยธรรมมีอัตราส่วนของความเจริญไม่สัมพันธ์กันเช่นนี้ ทำให้เกิดปัญหาตามมา และจะมีผลต่อความสงบสุขในสังคมได้ในที่สุด ดังที่ พันัส หันนาคินทร์ (๒๕๒๐ : ๑๔) ได้ให้ข้อคิดเห็นถึงผลกระทบระหว่างความเจริญทางด้านวัตถุกับความเจริญทางด้านจริยธรรมไว้ว่า

เมื่อความต้องการทางวัตถุมีมากขึ้น ทำให้เกิดการต่อสู้แข่งขันกัน ในสังคมเป็นไปอย่างรุนแรงเกิดการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศ เช่น คนรวยกับคนจน คนในเมืองกับชนบท ความกดดันและการคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว ทำให้คนไม่คิดถึงวิธีการที่ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ นำไปสู่การใช้ชีวิตที่ผิดหลักศีลธรรมและกฎหมาย ปัญหาการทุจริตหลอกลวงใช้อำนาจกดขี่และอาชญากรรมต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นมา

ดังนั้นการที่บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่นและเป็นปกติสุขนั้นย่อมต้องอาศัยแบบแผนของความประพฤติที่ยึดหลักศีลธรรม ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า "จริยธรรม" จริยธรรมเป็นสาระทางจิตใจที่อิงหลักศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและกฎหมาย สังคมจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกของสังคมมีจริยธรรม เป็นเครื่องกำกับพฤติกรรมของตน เท่านั้นจึงจะทำให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่าง เป็นสุขและสังคมก็จะมีแต่ความเจริญ (สุมน อมรวิวัฒน์ ๒๕๒๗ : ๑๗ - ๒๑)

ด้วยเหตุนี้ในการพัฒนาประเทศสิ่งที่จะต้องกระทำอย่าง เร่งด่วนก่อนสิ่งอื่น คือการพัฒนา "ตัวบุคคล" ทั้งนี้เพราะบุคคลในชาติ เป็นทรัพยากรชั้นมูลฐานที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาในตัวของแต่ละบุคคลนั้น ลักษณะนิสัยและจริยธรรมของบุคคล เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นมีความรู้ดี มีฐานะร่ำรวยแต่จิตใจต่ำขาดจริยธรรม เช่น ใจแคบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ นับว่าเป็นสิ่งที่ลำบากอย่างยิ่งที่จะทำให้สังคมนั้น ๆ พัฒนาขึ้นมาได้ ด้วยเหตุนี้การแก้ปัญหาทางจริยธรรมของบุคคลต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อช่วยกันปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลให้ได้ องค์การหนึ่งที่มีบทบาทมาก คือ สื่อมวลชน ดังเช่น สุมน อมรวิวัฒน์ (๒๕๒๓ : ๒๔) กล่าวถึงบทบาทของสื่อมวลชนเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมไว้ว่า

"...สื่อมวลชนมิใช่เพียงแต่ให้การศึกษาแก่ประชาชนแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังมีการให้ข่าวสาร สื่อพรรณสะความคิดเห็นการปลูกฝังจริยธรรม และการให้ความบันเทิงอีกด้วย บทบาทเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการคิด การเลือกและการตัดสินใจของประชาชน..." นอกจากนี้ ปรมะ สตะเวทิน (๒๕๒๖ : ๑๔๗ - ๑๔๘) ยังกล่าวอีกว่า

ในการพัฒนาสังคมหรือประเทศนั้น ทั้งสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคลต่างก็มีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเหมือนกัน เพราะว่าสื่อทั้งสองประเภทนี้มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน จากลักษณะซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียของสื่อทั้งสอง การใช้สื่อทั้งสองร่วมกันในการพัฒนาประเทศจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสม เพราะสื่อทั้งสองสามารถทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ ดังนั้นเมื่อใช้สื่อทั้งสองร่วมกันทั้งสื่อระหว่างบุคคลและสื่อสารมวลชนก็จะเป็นพลังอันสำคัญต่อกระบวนการในการพัฒนาประเทศ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า "สื่อพื้นบ้านประเภทขอ" ซึ่งเป็นสื่อระหว่างบุคคลประเภทหนึ่ง น่าจะเป็นสื่อที่สามารถนำมาพัฒนาจริยธรรมในสังคมล้านนาได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปแบบ เนื้อหา ลักษณะการนำเสนอแก่ประชาชนนั้นเหมาะสมอย่างยิ่ง ภาษาที่ใช้ก็ใช้ภาษาท้องถิ่นล้านนา ซึ่งง่ายแก่การรับฟังและเข้าใจของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่หาง่ายและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ความเกี่ยวพันระหว่างสื่อพื้นบ้านประเภทนี้กับประชาชนในสังคมล้านนานั้นมีมาตั้งแต่อดีตกาล จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทั้งหลายของชาวล้านนาแทบทุกวันนี้ ด้วยเหตุนี้สื่อพื้นบ้านประเภทขอน่าจะเป็นสื่อที่ใช้ในการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีหน่วยงานใดนำเอาสื่อประเภทนี้ไปใช้เผยแพร่ข่าวสารทางด้านการพัฒนาอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่จะนำไปใช้เพื่อการบันเทิงและความสนุกสนานเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ายังไม่มีผู้ใดทำการศึกษารายละเอียด ว่าสามารถนำสื่อพื้นบ้านประเภทนี้ ไปเผยแพร่ข่าวสารทางด้านการพัฒนาได้ดีมากน้อยเพียงใด ดังนั้นจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจและใคร่ศึกษาอย่างยิ่ง เพื่อจะได้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมล้านนา ให้หันมาสนใจใช้สื่อพื้นบ้านประเภทขอให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปทางด้านประชากร และการเปิดรับสารของประชาชนในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่ใน เขตเมือง และ เขตชนบทที่มีต่อ
สื่อพื้นบ้านประเภทขอ

๓. เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
ในการรับข่าวสารทางด้านจริยธรรมจากสื่อพื้นบ้านประเภทขอ ของประชาชนในเขตอำเภอสันกำแพง
ขอบเขตของการวิจัย

๑. การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะผู้ที่เคยรับฟังสื่อพื้นบ้านประเภทขอเท่านั้นและมี
ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๒. การรับฟังสื่อพื้นบ้านประเภทขอ อาจจะได้รับฟังจาก วิทยุ โทรทัศน์ หรือจากกา
แสดงสดบนเวทีเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งหรือทั้งสามประเภทก็ได้ ต้องได้รับฟังครั้งสุดท้ายก่อนการ
สัมภาษณ์ไม่เกิน ๑ เดือน และต้องเคยฟังมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๐ ครั้ง

๓. การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาจริยธรรมเพียง ๑๑ ประการเท่านั้น ตามที่หน่วยศึกษา
นิเทศกรรมการฝึกหัดครูได้ศึกษาไว้แล้ว

สมมติฐานของการวิจัย

๑. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทของอำเภอสันกำแพงมีทัศนคติต่อ
ขอแตกต่างกัน

๒. ประชาชนที่มีเพศต่างกันย่อมรับข่าวสารทางด้านจริยธรรม จากขอแตกต่างกัน

๓. ประชาชนที่มีอายุต่างกันย่อมรับข่าวสารทางด้านจริยธรรมจากขอแตกต่างกัน

๔. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันย่อมรับข่าวสารทางด้านจริยธรรมจากขอแตกต่างกัน

๕. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันย่อมรับข่าวสารทางด้านจริยธรรมจากขอแตกต่างกัน

คำจำกัดความในการวิจัย

สื่อพื้นบ้านประเภทขอ หมายถึง วรรณกรรมปากเปล่าหรือวรรณกรรมมุขปาฐะที่ใช้ร้อง
เพื่อแสดงในโอกาสและเทศกาลต่าง ๆ พอแบ่งออกได้ ๒ ประเภท คือ

๑. ขอ เป็นการละเล่นแบบหนึ่งประกอบด้วยข้างขอ (นักร้อง) ซึ่งมีหญิง ๑ คน และชาย ๑ คน ขับร้องโต้ตอบกัน และมีเครื่องดนตรีอันได้แก่ ปี่จุมและซิง บรรเลงคลออยู่ตลอดเวลา

๒. ละครขอ เป็นการละเล่นแบบหนึ่งประกอบด้วย ข้างขอ (นักร้อง) ซึ่งมีทั้งหญิงและชายจะแสดงและขอ (ร้อง) เป็นตัวละครตามเนื้อเรื่อง มีบทเจรจาแทรกในบางตอน มีเครื่องดนตรีอันได้แก่ ปี่จุมและซิงบรรเลงคลออยู่ตลอดเวลา เนื้อร้องที่แสดง เช่น เรื่องเจ้าสุวัณณ์ - นางบัวคำ เรื่องหญิงสามหม้าย - ชายสามโบสถ์ เรื่องแม่พระของลูก ฯลฯ

การรับข่าวสาร หมายถึง การรับฟังสื่อพื้นบ้านประเภทขออาจจะรับฟังจากวิทยุ โทรทัศน์ หรือคณะขอเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งก็ได้ เคยฟังมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ครั้ง และฟังครั้งสุดท้ายก่อนการสัมภาษณ์ไม่เกิน ๑ เดือน

จริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของมนุษย์ โดยสังคมยึดหลักความยุติธรรมเป็นเครื่องตัดสินว่าสิ่งใด เป็นการกระทำที่เหมาะสมและสิ่งใดที่ไม่ควรประพฤติปฏิบัติ จริยธรรมที่จะศึกษาได้แก่

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและต่อผู้อื่น

ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความสำนึกในบุญคุณที่ผู้อื่นมีต่อตนเองและพยายามตอบแทนบุญคุณในโอกาสอันสมควร

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามแบบแผน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ศีลธรรม ที่กำหนดให้คนในหมู่หรือคณะให้ปฏิบัติ

ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วย

ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง รู้จักแบ่งส่วนรายได้ไว้ใช้เมื่อเวลาจำเป็น

ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความเป็นจริง และปราศจากความลำเอียง

ความมีเหตุผล หมายถึง การที่บุคคลคิดและกระทำอย่างมีหลักการ ใช้สติปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตน ตลอดจนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น

ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามในการประกอบกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุความสำเร็จโดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก

ความเมตตากรุณา หมายถึง ความสงสารผู้ที่อยู่ในฐานะต่ำกว่าตนหรือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก และปรารถนาให้เขาพ้นทุกข์

เขตเมือง หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่เขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล

เขตชนบท หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งเร้าใด ๆ ไปในทางที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ แบ่งออกเป็นทัศนคติในทางบวกคือเห็นด้วย และทัศนคติในทางลบคือไม่เห็นด้วย ซึ่งทัศนคติในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงทัศนคติของประชาชนในเขตเมือง และเขตชนบทของอำเภอสันกำแพงที่มีต่อสี่พื้นบ้านประเภทขอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบงานในด้านการพัฒนาจะนำสี่พื้นบ้านประเภทขอไปใช้เพื่อการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น
๒. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการต่อไป
๓. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสี่พื้นบ้านประเภทขอให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น
๔. เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการเล่นพื้นบ้านล้านนาให้คงอยู่สืบไป ตลอดจนเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ